

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว

วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐ ๒๙๕๕ ๑๕๑๔ โทรสาร ๐ ๒๙๕๕ ๑๖๒๖

E-mail: Bio53@hotmail.com, doae_pmd@hotmail.com

สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชที่สำคัญ

ศัตรูข้าว

๑. สถานการณ์การปลูกข้าว

พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ๗๕ จังหวัด มีพื้นที่ยืนต้น ๓๖,๖๔๕,๕๙๔.๕๑ ไร่

๒. สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าวที่สำคัญ

๒.๑ แมลงสิง พบการระบาดในข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน พื้นที่ระบาด ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา และจังหวัดนราธิวาส รวมจำนวน ๒๐.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดคงที่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๒๐.๕๐ ไร่)

๒.๒ หนอนกอข้าว พบการระบาดในข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน พื้นที่ระบาดในจังหวัดเพชรบูรณ์ รวมจำนวน ๔๒.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดคงที่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๔๒.๐๐ ไร่)

๒.๓ หนอนกระทู้ข้าว พื้นที่ระบาด ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี พัทลุง ชลบุรี และจังหวัดราชบุรี รวมจำนวน ๙.๗๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๒.๕๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๗.๒๕ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๓.๗๕ ไร่

๒) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๖.๐๐ ไร่

๒.๔ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พบการระบาดในข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน พื้นที่ระบาด ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวน ๑,๘๕๐.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๕๐ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดคงที่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑,๘๕๐.๐๐ ไร่)

๒.๕ เพลี้ยไฟ พบการระบาดในข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน พื้นที่ระบาด ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดเพชรบุรี รวมจำนวน ๖๗.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๒ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๕.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๖๒.๐๐ ไร่)

๒.๖ โรคไหม้ข้าว พบการระบาดในข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน พื้นที่ระบาดในจังหวัดลำพูน รวมจำนวน ๔.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดคงที่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๔.๐๐ ไร่)

๓. การดำเนินงานในพื้นที่ระบาด

๓.๑ การควบคุมแมลงสิง

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์การระบาดของแมลงสิง พร้อมให้ความรู้และแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดแก่เกษตรกร โดยการกำจัดวัชพืชในนาข้าว คั่นนาและรอบๆแปลง หรือใช้สวิงโอบจับตัวอ่อนและตัวเต็มวัยในนาข้าวที่พบระบาด และนำมาทำลาย หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

๓.๒ การควบคุมหนอนกอข้าว

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์การระบาดของหนอนกอข้าว พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัด โดยการไถน้ำท่วมและไถดินเพื่อทำลายหนอนและดักแด้ของหนอนกอข้าวที่อยู่ตามตอซัง หรือปลูกพืชอื่นเพื่อตัดวงจรชีวิตของหนอนกอข้าว ปลูกพืชหมุนเวียน หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๓ การควบคุมหนอนกระทู้ข้าว

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์การระบาดของหนอนกระทู้ข้าว พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัด โดยการกำจัดวัชพืชตามคันนาหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อทำลายแหล่งอาศัย หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๔ การควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ลงตรวจสอบพื้นที่และให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ที่มีการระบาด พร้อมให้คำแนะนำการใช้และวิธีการผลิตขยายเชื้อราบีวเวอร์เรีย เพื่อนำไปใช้ในพื้นที่ที่มีการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แนะนำให้เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ค่อนข้างต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น สุพรรณบุรี ๑ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๙๐ สุพรรณบุรี ๖๐ ปทุมธานี ๑ เป็นต้น และควบคุมน้ำในแปลงนาให้พอดินเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗-๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๕ การควบคุมเพลี้ยไฟ

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ดำเนินการลงตรวจสอบพื้นที่ระบาดของเพลี้ยไฟ พร้อมให้คำแนะนำเกษตรกรในการป้องกันกำจัด โดยการดูแลแปลงข้าวระยะกล้าหรือหลังหว่าน ๗ วัน อย่าให้ขาดน้ำ หรือไขน้ำท่วมยอดข้าวทิ้งไว้ ๑ - ๒ วัน เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟตัวเต็มวัย ๑ - ๓ ตัวต่อต้นในข้าวอายุ ๖-๗ วันหลังหว่าน หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๖ การควบคุมโรคไหม้ข้าว

๓.๕.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่สำรวจติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์การระบาดของโรคไหม้ข้าว พร้อมให้คำแนะนำการป้องกันกำจัดโรคไหม้ข้าวแก่เกษตรกรด้วยวิธีการแบบผสมผสาน พร้อมทั้งแนะนำวิธีการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาแก่เกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มาจากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเกษตรกรให้หมั่นสำรวจติดตามและเฝ้าระวังการระบาดของโรคไหม้ข้าวในพื้นที่แปลงปลูกของตนเองอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดให้รีบทำการป้องกันกำจัดโดยทันที

๓.๕.๒ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช สนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มาให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการที่จะผลิตและขยายเพื่อใช้ในพื้นที่ที่พบการระบาด ในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

๔. คำแนะนำและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่พบการระบาด

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
1. แมลงสิง	1. หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2. กำจัดวัชพืชในนาข้าว คันนาและรอบๆแปลง 3. ใช้สวิงโฉบจับตัวอ่อนและตัวเต็มวัยในนาข้าวที่พบระบาดและนำมาทำลาย 4. ตัวเต็มวัยชอบกินเนื้อเน่า นำเนื้อเน่าแขวนไว้ตามนาข้าว และจับมาทำลาย 5. หลีกเลี่ยงการปลูกข้าวต่อเนื่องเพื่อลดการแพร่ขยายพันธุ์ 6. ใช้สารฆ่าแมลง คาร์โบซัลแฟน 20% อีซี อัตรา 80 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อแมลงสิงมากกว่า 4 ตัวต่อตารางเมตร ในระยะข้าวเป็นนํ้านม
2. หนอนกอข้าว	1. เผาตอซังหลังการเก็บเกี่ยว ไขน้ำท่วมและไถดินเพื่อทำลายหนอนและดักแด้ของหนอนกอข้าวที่อยู่ตามตอซัง

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
	2. ปลุกพืชอื่นเพื่อตัดวงจรชีวิตของหนอนกอข้าว ปลุกพืชหมุนเวียน 3. ไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไป ทำให้ใบข้าวงามหนอนกอชอบวางไข่ 4. ใช้แสงไฟล่อตัวเต็มวัยและทำลาย เมื่อมีการระบาดรุนแรง 5. ไม่ใช้สารฆ่าแมลงชนิดเม็ดในนาข้าว เพื่อช่วยให้ศัตรูธรรมชาติพวกแตนเบียนไข่และแตนเบียนหนอนของหนอนกอข้าว สามารถควบคุมประชากรหนอนกอข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6. เมื่อพบอาการข้าวยอดเหี่ยวในระยะข้าวอายุ 3 - 4 สัปดาห์หลังหว่าน/ปักดำในระดับ 10 -15 เปอร์เซ็นต์ ให้ใช้สารชนิดพ่นน้ำ เช่น คาร์โบซัลแฟน 20% อีซี อัตรา 80 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วแปลงเพียงครั้งเดียว
3. หนอนกระทู้ข้าว	1. หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2. ไถพลิกดิน เพื่อทำลายดักแด้ที่อยู่ในดินหรือตอซัง 3. กำจัดวัชพืชตามคันนาหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อทำลายแหล่งอาศัย 4. ใช้สารฆ่าแมลง เช่น - มาลาไทออน (malathion) 83% EC อัตรา 20 มิลลิลิตร - เฟนิโทรไทออน (fenitrothion) 50% EC อัตรา 30 มิลลิลิตร โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อพบมีการระบาดรุนแรง
4. เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	1. อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติเพื่อใช้ควบคุมการระบาด เช่น มวนเขียวดูดไข่ แมงมุมสุนัขป่า เป็นต้น 2. ไม่ใช้ปุ๋ยไนโตรเจนในปริมาณที่มากเกินไป เพราะจะทำให้ต้นข้าวอวบเหมาะแก่การเข้าทำลาย 3. ควบคุมระดับน้ำในนาข้าว โดยการระบายน้ำออกเป็นครั้งคราวแบบเปียกสลับแห้ง 4. เมื่อตรวจพบสัดส่วนของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตัวเต็มวัยต่อมวนเขียวดูดไข่ ระหว่าง 6 :1- 8 :1 หรือตัวอ่อนวัยที่ 1-2 เมื่อข้าวอายุ 30-45 วัน จำนวนมากกว่า 10 ตัวต่อต้น ให้ใช้สารกำจัดแมลง - บuprofezin (Buprofezin) 10% WP อัตรา 25 กรัม - etofenprox (Etofenprox) 10% EC อัตรา 20 มิลลิลิตร - buprofezin /isoprocarb (Buprofezin /Isoprocarb) 5%/20% WP อัตรา 50 กรัม โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่น ทุก 7 วัน และให้สลักกลุ่มสาร 5. เมื่อพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลส่วนใหญ่เป็นตัวเต็มวัย จำนวนมากกว่า 1 ตัวต่อ 1 ต้น และไม่พบหรือพบมวนเขียวดูดไข่น้อยมาก ให้ใช้สาร - etofenprox (Etofenprox) 10% EC อัตรา 20 มิลลิลิตร - carbosulfan (Carbosulfan) 20% EC อัตรา 110 มิลลิลิตร - isoprocarb (Isoprocarb) 50% WP อัตรา 60 กรัม - fenobucarb (Fenobucarb) 50% EC อัตรา 60 มิลลิลิตร โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่น ทุก 7 วัน และให้สลักกลุ่มสาร 6. ในระยะข้าว ตั้งท้องถึงออกรวง เมื่อพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 10 ตัวต่อกอ หรือ 1 ตัวต่อ 1 ต้น และพบมวนเขียวดูดไข่จำนวนน้อยมากให้ใช้สาร - thiamethoxam (Thiamethoxam) 25% WP อัตรา 2 กรัม

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
	<ul style="list-style-type: none"> - ไดโนทีฟูเร็น (Dinotefuran) 10% WP อัตรา 15 กรัม - โคลโทอะนิดิน (Clothianidin) 16% SG อัตรา 6-9 กรัม - อีทีโพรล (Ethiprole) 10% SC อัตรา 40 มิลลิลิตร - คาร์โบซัลแฟน (Carbosulfan) 20% EC อัตรา 110 มิลลิลิตร โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร และให้สลักกลุ่มสาร
5. เพลี้ยไฟ	<ol style="list-style-type: none"> 1. หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2. กำจัดวัชพืชในนาข้าว คับหนาและรอบๆแปลง 3. ดูแลแปลงข้าวระยะกล้าหรือหลังหว่าน 7 วัน อย่าให้ขาดน้ำ 4. ใช้น้ำท่วมยอดข้าวทิ้งไว้ 1-2 วัน เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟตัวเต็มวัย 1-3 ตัวต่อต้นในข้าวอายุ 6-7 วันหลังหว่าน ใช้ปุ๋ยยูเรียอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านเมื่อข้าวอายุ 10 วัน เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของต้นข้าว 5. ใช้สารฆ่าแมลง มาลาไทออน 83% EC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือคาร์บาริล 85% WP อัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อพบใบข้าวมีหนอนมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ในระยะข้าวอายุ 10-15 วันหลังหว่าน
6. โรคไหม้ข้าว เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา <i>Pyricularia oryzae</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2. ถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวแนะนำให้ใช้ชีวภัณฑ์ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - พ่นเชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลีส) อัตราตามคำแนะนำในฉลาก - พ่นเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 200 ลิตร 3. ถ้ามีความจำเป็นใช้สารเคมี แนะนำให้พ่นเฉพาะบริเวณที่พบการระบาดเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างออกไป สารเคมีที่แนะนำมี ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - อิติเฟนฟอส (Edifenphos) 50% EC อัตรา 20 - 25 มิลลิลิตร - บลาสติซิดิน - เอส (Blasticidin-s) 2% EC อัตรา 20- 25 มิลลิลิตร - ไตรไซคราโซล (Tricyclazole) 75% WP อัตรา 10- 16 กรัม โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร และให้สลักกลุ่มสารเพื่อป้องกันเชื้อราสร้างความต้านทาน

๕. การคาดการณ์ศัตรูพืช ในช่วงระหว่างวันที่ ๑ - ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖

ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระวัง หนอนกอข้าว เพลี้ยไฟ โรคขอบใบแห้ง

โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคไหม้ข้าว

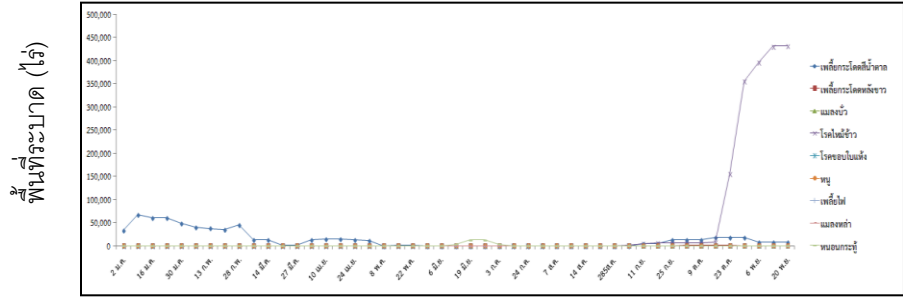
ภาคเหนือ ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงสิง แมลงบั่ว โรคขอบใบแห้ง และโรคไหม้ข้าว

ภาคใต้ ระวัง แมลงสิง แมลงบั่ว หนอนกอข้าว หนอนกระทู้ข้าว หนอนห่อใบข้าว และโรคไหม้ข้าว

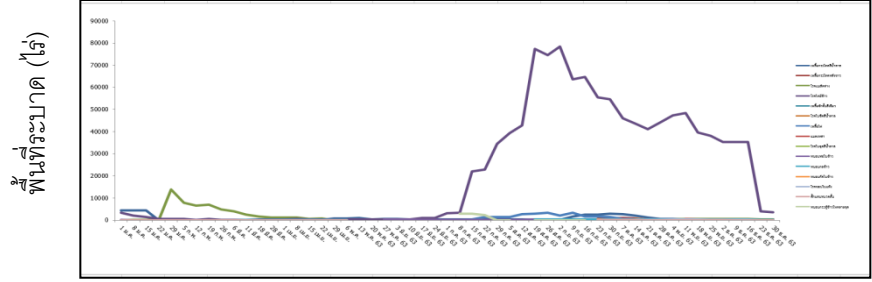
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระวัง หนอนห่อใบข้าว หอยเชอรี่ โรคขอบใบแห้ง และโรคไหม้ข้าว

ภาคตะวันตก ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนห่อใบข้าว หอยเชอรี่ และโรคไหม้ข้าว

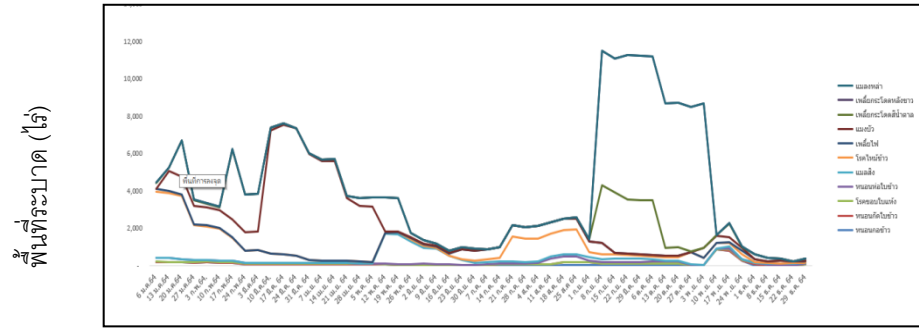
แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของศัตรูข้าว ระหว่างปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

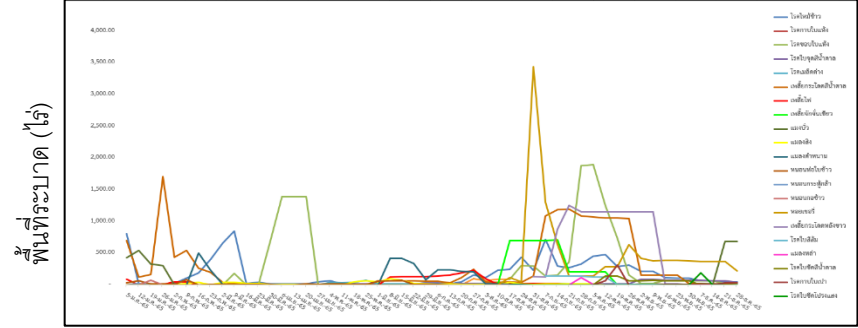
ปี ๒๕๖๒

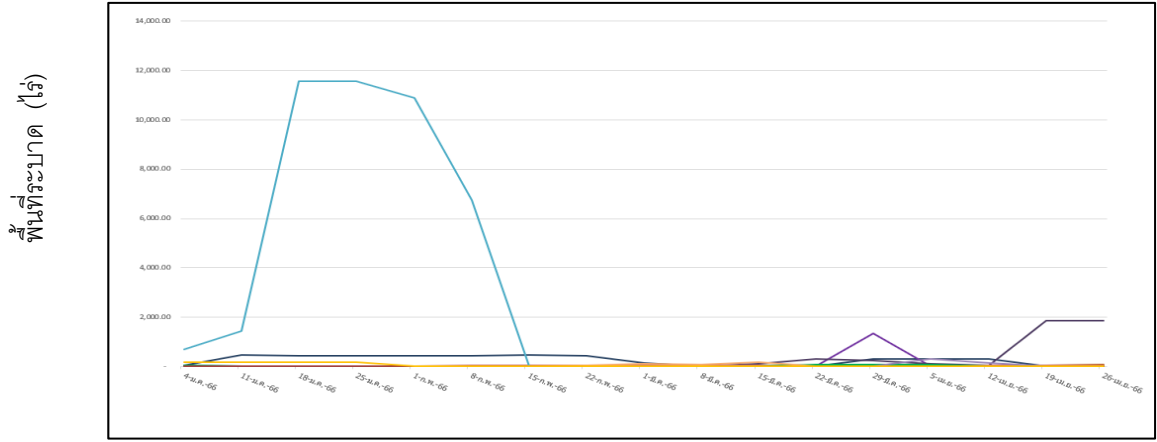
ปี ๒๕๖๓

ปี ๒๕๖๔

ปี ๒๕๖๕

ปี ๒๕๖๖

แมลงสี	๒๐.๕๐ ไร่
หนอนกอข้าว	๔๒.๐๐ ไร่
หนอนกระทุ้งข้าว	๙.๒๕ ไร่
เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	๑,๘๕๐.๐๐ ไร่
เพลี้ยไฟ	๖๗.๐๐ ไร่
โรคไหม้ข้าว	๔.๐๐ ไร่